

zegt Jacky Barkan uit Israël toen hij gisterochtend aankwam op de luchthaven van Zaventem. Geveend omdat hij eindelijk het geluk zou hebben om na 56 jaar de 89-jarige Marcelle De Meulemeester terug te zien, die hem heeft gered uit de klauwen van de Duitsers. Jacky Barkan (62) is de joodse televisieregisseur voor wie de krant onlangs een oproep publiceerde aan lezers die zouden weten wie hem tijdens de tweede wereldoorlog verstopte voor de Duitsers.

Hoewel Jacky zich van die tijd zo goed als niets herinnert omdat hij amper vijf jaar oud was, slaagden we erin voor Jacky de dame terug te vinden die hem heeft gered en de familie die hem verborgen hield. „Ik ben naar Auschwitz geweest, naar Bergen-Belsen, naar al die plaatsen die zo belangrijk zijn voor mijn volk. Maar waar jij me nu naartoe brengt, Joost, is toch wel heel speciaal. Ineens voel ik me levende geschiedenis.”

Hoewel de tweede wereldoorlog lichtjaren van ons af lijkt te liggen, is Jacky Barkan een actieve, creatieve man in de fleur van zijn leven, zoals dat heet. Zijn vrouw Judy is een balletdanseres en choreografe. Zij is overgelukkig om met haar man mee te kunnen op zijn zoektocht naar zijn stukje Vlaamse roots. „Ik heb al mijn werk laten staan. We zijn nu al jaren bezig met die zoektocht naar dat 'verloren jaar' 1943. Hij is zo gelukkig dat hij het zoeken nooit heeft opgegeven. En toen de krant zijn oproep publiceerde en jij al enkele weken later met het goede nieuws kwam, ging het zo snel dat hij eigenlijk nauwe-

**'KLEINE JACKY'
ONTMOET NA
56 JAAR DE DAME
DIE HEM REDDE**

„Kleine Jacky” drukt zijn 89-jarige redster Marcelle De Meulemeester de handen.

lijks beseft dat het eindelijk gelukt is.”

Dit is geen detectivestory met een happy end. Dit is een zoektocht naar de waarheid, naar zin van het leven. Het is stil in de auto als ik Jacky en Judy naar Ukkel rijd, waar Marcelle De Meulemeester woont. Negenentachtig jaar oud is ze. Ze woont sinds drie jaar in een kleine serviceflat, maar met prachtige

kunstenwerken aan de wanden.

„Wel, mevrouw, ik ben de kleine Jacky”, zegt Jacky Barkan wanneer Marcelle De Meulemeester de deur opent en hij langdurig en met tranen in de ogen haar oude, gekromde handen schudt. „Dag, mijn klein Patje”, zegt ze lachend terug. „Patje. Dat was de bijnaam die we je gaven toen je in Sint-Kruis Brugge woonde. Jij was een leven-

dige kleine jongen, maar je had de grappige maniertjes van een oud heertje”, zegt mevrouw De Meulemeester. Jacky Barkan kan zijn oren niet geloven. Dit is voor hem echt een reis in een tijdscapsule. „Het is alsof ik een jaar in mijn leven bijgekregen heb.”

Te grote zwembroek

Nadat zijn moeder de onbeschrijflijke moed had hem achter te laten in een crèche ergens in de Marollen, werd Jacky Barkan in 1943 opgevangen door Marcelle De Meulemeester. Zij bracht hem over naar haar broer Jean en haar schoonzus Josiane, die in een villa in Sint-Kruis woonden met hun kinderen Guy, Claudine en Evelyne. Guy en Claudine waren ouder, Evelyne was de baby. Even komen ook zij bij hun tante Marcelle Jacky Barkan opzoeken. Claudine heeft zelfs een fotootje mee uit de zomer van 1943, waarop zij, haar broer en de kleine Jacky op de trappen van het terras van de villa zitten, in de zon in veel te grote zwembroeken. „Jach, Bibi!” roept Jacky uit in Hebreeuws. „Ben ik dat?” Inderdaad: de kleine Jacky heeft 'n beetje ouwelijke blik in zijn ogen.

„Je was zo'n kleine jongen. Een brave jongen ook”, zegt Marcelle De Meulemeester. „Ik herinner me

FOTO'S POL DE WILDE

Jacky Barkan leest samen met Joost Loncin op de redactie de krant waarin zijn oproep aan de lezers werd gepubliceerd. Totaal onverhoopt had die oproep succes.

je zo goed toen ik tijdens de zomervakantie naar mijn broer ging. Ik vond die kinderlijke versprekingen zo grappig toen je schreeuwde: 'Ik heb honger. Ik wil maraconi. Maraconi! Ach, zo lang geleden.’”

Jiddisch liedje

Marcelle De Meulemeester woonde met haar zus Madeleine in Brussel. Daar hielden ze ook twee joodse kinderen verborgen: een jongen van twaalf, Gabriël Zimmerman en een baby van zes maanden, Henri Schlamowitch. „In de winter van 1943 gingen we samen naar de familie in Sint-Kruis voor het kerstfeest. Gabriël was een heel

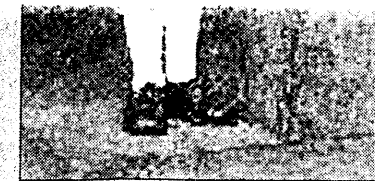
gehoorzame jongen, die zich heel goed bewust was van het gevaar. Hij wist dat hij nooit of nooit mocht laten merken dat hij jood was, waar vreemden bij waren. Toen zaten we samen met de neefjes en nichtjes en de joodse kleintjes gezellig rond de kerstboom. We zongen kerstliedjes. Toen begon jij spontaan een liedje te zingen in het Jiddisch. Gabriël schrok zich een aap. Hij wist zelfs niet dat jij een lotgenootje was van hem. Hij gooidde zich op je, wrong zijn handen op je mond en siste: 'Zwijg!' Het waren afschuwelijke tijden!”

—Joost Loncin

Echtgenote Judy, Jacky en Marcelle praten bij met oude fotoherinneringen.

56 jaar

Mirakel van Kerstmis of van Hannuka?

Terwijl Marcelle en Claudine De Meulemeester Jacky Barkan bestoken met allerlei leuke herinneringen van zijn onderduiktijd, wordt Jacky Barkan ineens ernstig. Hij haalt een bedankingsbrief boven die hij voor Marcelle De Meulemeester heeft geschreven. Een beetje al te plechtig en met de krop in de keel leest hij die voor. Ineens lijkt hij weer de vijfjarige jongen die een heel lange nieuwjaarsbrief voorleest. „De woor-

den hebben te weinig betekenis om weer te geven hoe gelukkig ik ben.

Mijn moeder heeft me in 1943 ergens in een crèche achtergelaten. Toen heeft het lot ons verbonden. Vandaag in 2000 is de cirkel gesloten. Is dit een mirakel van Hannuka (het joods feest van het licht)? Of is dit een mirakel van het kerstfeest? Wat er ook van zij, ons weerzien zal ik nooit vergeten.”

Waarom?

Mevrouw De Meulemeester bewijst dat ze een ijzersterk geheugen heeft. Maar als Jacky Barkan vraagt waar zij hem in Brussel en in 1944 naartoe bracht, toen zijn veiligheid niet meer gegarandeerd kon worden, geeft ze toe dat haar herinneringen vaag zijn. „Het spijt me, maar waarschijnlijk was dat omdat ik die herinneringen moest verdringen. Hoe minder je wist, hoe beter. We wisten dat het gevaarlijk was. Maar hoe gevaarlijk wisten we niet. Wat er in Duitsland gebeurde, wisten we niet.”

Waarom deed je het dan toch, vraagt Jacky Barkan. „Heel diepzinnig dacht je daar niet over na. Als je de vraag kreeg om te helpen, deed je dat. Ik probeerde te helpen. Ik probeerde mijn christelijk geloof te beleven. Hou van je naaste, wie die ook is. Ja, dat geloof ik. En ik geloof dat mijn zus Madeleine, die nu overleden is, nu ook gelukkig zal zijn. Dat ze ons nu ziet.”